

Hanna Sarkkinen vas

Kirjallinen kysymys kotiopetuksesta

Eduskunnan puhemiehelle

Suomessa ei ole koulupakkoa, vaan oppivelvollisuus. Oppivelvollisuuden suorittamisen aloittaminen huoltajien vastuulla olevassa kotiopetuksessa sekä oppilaan eroaminen koulusta ja siirtyminen kotiopetukseen perustuu huoltajien ilmoitukseen, eikä opetuksen järjestäjä voi kieltää oppivelvollisuuden suorittamista kotiopetuksessa. Oppivelvollisen huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollinen suorittaa oppivelvollisuuden.

Kotiopetuksessa olevien määrä on vielä melko pieni, mutta se on viime vuosina ollut kasvussa. Tänä syksynä kotiopetuksessa oli noin 950 lasta.

Kotiopetuksessa olevan oppivelvollisen edistymistä valvoo oppivelvollisen asuinkunta. Käytännössä kunta nimeää tutkivan opettajan, joka valvoo oppivelvollisen edistymistä. Opetushallituksen mukaan käytännöt kotiopetuksessa olevan edistymisen valvonnassa vaihtelevat. Tyypillisesti kotiopetuksessa oleva tapaa valvovaa opettajaa pari kertaa vuodessa. Valvontatilaisuuksissa edistymistä voidaan käydä läpi esimerkiksi keskustellen tai kokeita tekemällä. Kotiopetuksen valvonta ei siis ole samalla tasolla kuin jos lapsi kävisi koulussa. Kotiopetuksessa oleva lapsi ei saa välttämättä tämän vuoksi ajoissa apua, jos perheessä tai oppimisessa on ongelmia.

Suojelupoliisi on nostanut esiin huolen siitä, että jotkut kotiopetukseen ilmoitetut lapset käyvät tosiasiaa ääriuskovaisia kotikouluja, vaikka kotiopetuksessa tulisi seurata kansallisia opetussuunnitelmia. Kotikouluun ilmoitetut lapset saattavat esimerkiksi tosiasiaa käydä ilman järjestämislupaa toimivaa ääriuskonnollista kotiopetuskoulua. Supon mukaan ilman perusopetustilaa toimivat yksityiskoulut voivat pitkällä aikavälillä olla jopa kansallinen turvallisuushuoli.

Supo nostaa esille, että kotiopetuskoulut voivat altistaa lapsia uskonnolliselle tai ideologiselle radikalisoitumiselle, kun esimerkiksi ääri-islamien ja äärioikeiston kannattajat suosivat kotiopetusta. Esimerkiksi Suomen vapaa kotikoulusysteemi on mediatietojen mukaan vetänyt äärioikeistolaisia perheitä muuttamaan Ahvenanmaalle, jossa voidaan Suomen lakien mukaan antaa lapsille kotikoulua toisin kuin Ruotsissa, jossa kotikoulu ei käytännössä ole mahdollinen.

Vaikka osa vanhemmista ja perheistä järjestää kotiopetuksen asianmukaisella tavalla, on olemassa merkittävä riski, että erilaisissa kotiopetusjärjestelyissä olevat lapset altistuvat ääriuskonnolliselle tai ääri-ideologiselle aivopesulle ja radikalisoitumiselle tai että heidän opetustaan tosiasiaa laiminlyödään eivätkä he saa opetussuunnitelman mukaisia tietoja ja

Kirjallinen kysymys KK 6/2026 vp

taitoja osaavan opettajan johdolla. Joka tapauksessa kotikoulu voi lisätä koulutuksen eriytymistä ja yhteiskunnallista segregaatiota. Koulu on myös tärkeä paikka sosiaalisten taitojen kehittymiselle ja erilaisista taustoista tulevien lasten kohtaamiselle.

Kotiopetukseen liittyvän haitallisten ilmiöiden vuoksi kotiopetus on monissa Euroopan maissa kielletty tai tiukemmin säännelty. Kotiopetuksen tiukempaa sääntelyä ja valvontaa tai kokonaan kieltämistä olisi hyvä myös Suomessa selvittää. Meillä ei ole tällä hetkellä tarkkaa tietoa siitä, minkälaiset lapset ovat kotiopetuksessa ja miksi. Tarvitsemme myös lisää tietoa siitä, miten kotiopetus vaikuttaa lasten ja nuorten elämään pitkällä aikavälillä.

Jotkut lapset käyvät kotikoulua terveydellisistä tai sosiaalisista syistä. Mikäli myös Suomeen säädettäisiin koulunkäyntivelvollisuus tai muuten merkittävästi rajoitettaisiin kotikoulun mahdollisuutta, voitaisiin sääntelyyn luoda poikkeus, jossa esimerkiksi lääkärin lausunnon perusteella kotikoulun käyminen olisi määräaikaisena järjestelynä mahdollinen, kun se on lapsen edun mukaista.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus selvittää lainsäädännön päivittämistä kotiopetuksen osalta ja

aikooko hallitus selvittää syitä, miksi osa lapsista on kotiopetuksessa ja miksi kotiopetuksessa olevien oppivelvollisten määrä on yli kaksinkertaistunut viiden viime vuoden aikana?

Helsingissä 5.2.2026

Hanna Sarkkinen vas